

Aseptiikka ja infektioiden torjunta perifeerisen laskimokanyylin asettamisessa ja hoidossa

Verisuoneen asetetut ääreislaskimokanyylit ovat hyvin yleisiä ja niiden käyttöön liittyy paikallisen infektion ja sepsiksen riski. Infektoriskiinkin vaikuttavat useat tekijät; mm. sijainti, hoidon kesto, toistuvat käsittelyt ja käsittelyn aseptiikka. Kanyyliä ei tarvitse vaihtaa säännöllisesti, paitsi ensihoidon asettama kanyyli tulee poistaa mahdollisimman pian, mutta viimeistään 48 h kuluessa.

Aseptiikka perifeerisen suonikanyylin laitossa

• Kanyylin ja pistopaikan valinta

- Valitse käyttötarkoitukseen soveltuva, mahdollisimman pieni turvakanyyli.
- Harkitse pistopaikkaa. Suositeltava kohta on ei dominoivan yläraajan kämmenselkä tai kyynärvarsi. Taivekohtien kanylointiin liittyy suurentunut infektoriski.

• Valmistelu

- Desinfioi kädet ja kerää tarvittavat välineet desinfioidulle pöydälle tai käytä kanylointikärryä, jossa välineet ovat valmiina.

• Kanyylin laittaminen

- Desinfioi kädet
- Etsi suoni ja laita staasi potilaalle
- Puhdista iho ihon desinfektioaineella (Alkoholi 12t 80 %) yhdensuuntaisin vedoin, sidosten alle jäävältä alueelta ja anna sen kuivua. Pistokohtaan ei enää kosketa.
- Desinfioi kädet ja laita tehdaspuhtaat suojakäsineet
- Kanyloi suoni ja löysää staasi.
- Laita käytetty neula suoraan neulankeräysastiaan.
- Kiinnitä kanyyli huolellisesti steriilillä ”ikkunallisella”/ läpinäkyvällä suojakalvolla, jotta juuri on nähtävissä. Älä koske kalvon sisäpintaan.
- Aseta kanyylin päähän neulaton liitin, johon voit tarvittaessa liittää infuusioletkun.
- Riisu suojakäsineet ja desinfioi kädet
- Samalla kanyyllillä ei saa pistää toista kertaa, vaan jokainen kanylointiyritys tehdään aina uudella puhtaalla kanyyllillä.

Aseptiikka laskimokanyylin käsittelyssä

- Desinfioi kädet alkoholikäsihuuhteella aina ennen kanyylin tai nesteensiirtolaitteiden käsittelyä.

-
- Desinfioi kädet uudelleen, jos joudut välillä koskemaan muualle, esimerkiksi infuusiopusseihin.
  - Et tarvitse suojakäsineitä lääkkeenannossa, infuusioletkujen vaihdossa tai yhdistämisessä, ellei lääkevalmiste sitä vaadi.
  - HUOM! Mahdollinen suojakäsineiden käyttö ei korvaa käsien desinfektiota.
  - Desinfioi kädet aina ennen suojakäsineiden pukemista ja niiden riisumisen jälkeen.

Perifeerisen kanyylin päivittäinen hoito

- Arvio kanyylin pistopaikan kunto kerran työvuorossa VIP-Scoren (= kanyylin juuren ihon arviointi eli Visual Infusion Phlebitis) mukaan, sekä aina kun toteutat suonensisäisiä hoitoja.
- Arvioi kanyylin tarve ja poista tarpeeton kanyyli heti.
- Tarkista myös kanyylin kiinnitys päivittäin. Vaihda sidos/ suojakalvo uuteen, jos sidos on irronnut reunoistaan tai on eritteinen. Käytä läpinäkyvää sidosta, jotta voit tarkkailla juuren ihoa ilman sidosten avaamista.
- Puhdista verinen tai eritteinen kanyylin pistokohta ensin steriilillä keittosuolalla, koska veri ja eritteet ovat suotuisa kasvualusta mikrobeille.
- Desinfioi kanyylin pistokohta keittosuolapuhdistuksen jälkeen 80 % alkoholiliuoksella tai yksittäispakatulla 80 % etanolipyyhkeellä.
- Anna desinfektioaineen kuivua kokonaan ennen uuden ikkunallisen kalvon tai sidoksen asettamista.
- Lämpisemätöntä kanyylin kiinnityssidosta ei tarvitse suojata suihkun ajaksi

Lääkkeen antaminen

- Käytä osastoilla käyttökuntoon saatetut infuusionesteet heti avaamisen jälkeen. Infuusion kesto saa olla korkeintaan 24 h (ellei lääkeaineen säilyvyys vaadi lyhempää aikaa).
- Vältä kanyylin päällä olevan lääkkeenantonupin käyttöä, koska se on hankala desinfioida.
- Poista neulattoman liitimen desinfioiva suojakorkki tai desinfioi venttiilitulppa/ liitin ja hanastojen suuaukot 80 % alkoholilla tai yksittäispakatulla 80 % etanolipyyhkeellä 15 sek ajan. Anna alkoholin kuivua ennen lääkkeen antoa.
- Huuhtelee kanyyli ja letkustot keittosuolalla aina lääkeaineen antamisen jälkeen. Tällä varmistat, että potilas saa koko lääkemäärän.
- Sulje käyttämätön infuusioletku aina uudella steriilillä korkilla.

Letkustot ja hanastot

- Vaihda perusliuoksissa käytetyt nesteensiirtoletkut ja hanastot neljän vuorokauden välein seuraavin poikkeuksin:
  - Vaihda letkut aina, kun kanyyli vaihdetaan

-
- Vaihda letkut lääke- ja verituotekohtaisen säilyvyysohjeen mukaan
  - Vaihda letkut toistuvien, intervallina annettavien lääkeinfuusioiden jälkeen 24 tunnin välein
  - Kiinnitä nesteensiirtoletkusto kanyyliin/ hanaan neulattomalla liittimellä, (esim. Maxzero). Desinfioi liitin ennen liittämistä joko desinfiiovalla suojakorkilla, 80 % alkoholilla tai yksittäispakatulla 80 % etanolipyyhkeellä 15 sek ajan.

Kanyylin vaihto ja poisto:

- Jos kanyyli on liukunut ulos suonesta. Älä laita kanyyliä takaisin suoneen!
- Jos kanyylin pistoaukossa on infektionmerkkejä.
- Vaihda kanyyli mahdollisimman pian, mikäli se on laitettu tilanteessa, jossa aseptiikkaa ei ole voitu noudattaa. Esim. ensihoitotilanteessa, kuitenkin viimeistään 48 tunnin kuluessa.
- **Tarpeeton kanyyli poistetaan aina!**

Kirjaaminen Omniin

- Hoitotaulukko: Kirjaa VIP-Score arviot joka työvuorossa sekä laitto- ja poistopäivä.
- Hoidon toteutus ja arviointi: Kirjaa kanyylin koko, pistopaikka ja kanyylin päivittäinen hoito.
- Hoidon suunnittelu: Kirjaa kanyylin tiedot ja paikka

Yhteenveto perifeerisen kanyyli-infektion torjunnasta

- Käsihygienia! Käsittele kanyyliä ja letkustoja aina desinfioiduin käsin.
- Seuraa pistokohtaa VIP-score mittarin avulla joka vuorossa ja toimi mittari ohjaamalla tavalla
- Poista tarpeettoman kanyyli heti!
- Vaihda kanyyli mahdollisimman pian, mikäli se on laitettu tilanteessa, jossa aseptiikkaa ei ole voitu noudattaa, kuitenkin viimeistään 48 tunnin kuluessa.

Lähteet

- HUS. (2022). Infektioidenttorjuntaohjeet. HUS. www-sivusto. Saatavilla <https://www.hus.fi/ammattilaiselle/ammattilaisten-palvelut-ja-ohjeet/infektiot/infektioidenttorjuntaohjeet>
- Rintala, E., Terho, K. ja Kurvinen, T. (2018). Verisuonikatetreihin liittyvät infektiot. Teoksessa V-J. Anttila, M. Kanerva, M. Kuronen, T. Kurvinen, O. Lyytikäinen, A. Rantala, R. Vuento, P. Ylipalosaari (toim.) Hoitoon liittyvien infektioiden torjunta. 7. uudistettu painos. s. 214-224. Terveiden ja hyvinvoinnin laitos.
- THL. Perifeerisen laskimokatetrin asettaminen ja käsittely. www-sivusto. Saatavilla <https://thl.fi/aiheet/infektioaudit-ja-rokotukset/taudit-ja-torjunta/infektioiden-ehkaisy-ja-torjuntaohjeita/infektioiden-ehkaisy-erihoitotoimenpiteissa/perifeerisen-laskimokatetrin-asettaminen-ja-kasittely>